

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

(підпис) (прізвище та ініціали)
«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача ступеня бакалавра **менеджменту соціокультурної діяльності**

Гірман Оксани Вадимівни

за темою:

«Реалізація стратегічних пріоритетів сталого розвитку в проектах ресайклд-арт (на прикладі Роменського міського Будинку культури)»

(галузі знань **02 Культура і мистецтво**
спеціальність **028 Менеджмент соціокультурної діяльності**)

Науковий керівник
доцент, кандидат політичних наук,
доцент кафедри ППСТ:

(підпис) Опанасюк Валентина Володимирівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
«__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
кандидат філософських наук, доцент

(підпис) Світайло Ніна Дмитрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
«__» _____ 20__ р.

Підсумкова оцінка:

Національна шкала _____
Кількість балів ECTS _____

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи здобувача ступеня бакалавра менеджменту соціокультурної діяльності Гірман Оксани Вадимівни на тему: «Реалізація стратегічних пріоритетів сталого розвитку в проектах ресайклд-арт (на прикладі Роменського міського Будинку культури)».

Ключові слова: сталий розвиток, цілі сталого розвитку, Порядок денний до 2030 року, відповідальне споживання, ресайклд-арт, мистецтво.

Об'єкт дослідження: концепція сталого розвитку в культурі.

Предмет дослідження: ресайклінг-арт як інструмент впровадження концепції сталого розвитку в культурні процеси (на прикладі Роменського міського Будинку культури).

Мета дослідження: розроблення плану реалізації акції «Друге життя» в рамках стратегічних пріоритетів сталого розвитку в проектах ресайклд-арт (на прикладі Роменського міського Будинку культури).

Досягнення мети передбачає реалізацію таких **завдань**:

1. Розкрити поняття «сталий розвиток», його цілі та правові засади в Україні.
2. Визначити «ресайклд-арт» та з'ясувати його можливості та особливості.
3. Описати досвід реалізації проєктів ресайклд-арт за кордоном.
4. Виявити специфічні особливості проведення акції «Друге життя» для Роменського міського будинку культури.
5. Розробити план проведення акції «Друге життя».
6. Сформувати рекомендації для подальшого розвитку організації.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Досягнення мети і вирішення завдань дослідження відображені у змісті роботи, який складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 49 сторінок (основний текст – 41 сторінка).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЇХ РЕАЦІЗАЦІЯ ІНСТРУМЕНТАМИ КУЛЬТУРИ.	6
1.1. Поняття «сталий розвиток»: його цілі та правові засади в Україні	6
1.2. Ресайклд-арт: визначення, особливості та можливості.....	144
1.3. Реалізація цілей сталого розвитку в проєктах ресайклд-арт за межами України.....	222
Висновки до Розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДУ В РАМКАХ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.	290
2.1. Акція «Друге життя»: специфіка та можливості.	300
2.2. Розроблення плану реалізації акції «Друге життя».	322
2.3. Рекомендації щодо подальшого розвитку організації.....	366
Висновки до Розділу 2	38
ВИСНОВКИ	3839
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	422
ДОДАТКИ.....	4646

ВСТУП

Актуальність дослідження. Світ змінюється, змінюється демографія, екологія, технології. Зростання кількості населення, фаст-фешн зумовлює збільшення кількості відходів та сміття від діяльності людей. Нова ера потребує нових «свіжих» і креативних рішень, тому закономірною є поява та зміна підходів до визначення та задоволення основних потреб суспільства.

Значимість концепції сталого розвитку, починаючи з кінця ХХ століття та до нашого часу обумовлена загрозливим для людства загостренням екологічних проблем, обмеженістю ресурсного запасу планети. Отже, питання екології було, є та ще довго буде актуальним. Проведення акції «Друге життя» зможе зменшити кількість сміття в місті, знайти автентичні речі, які можуть бути використані в мистецтві декорування сцени.

Затребуваність теми дослідження полягає в тому, що в епоху, в яку швидкими темпами розвивається культ турботи про навколишнє середовище, доцільним та ефективним є просування цих ідей саме через культуру як інструмент.

Мета дослідження: розроблення плану реалізації акції «Друге життя» в рамках стратегічних пріоритетів сталого розвитку в проєктах ресайклд-арт (на прикладі Роменського міського Будинку культури)

Досягнення мети передбачає реалізацію таких **завдань**:

- розкрити поняття «сталий розвиток», його цілі та правові засади в Україні;
- визначити «ресайклд-арт» та з'ясувати його можливості та особливості;
- описати досвід реалізації проєктів ресайклд-арт за кордоном;
- виявити специфічні особливості проведення акції «Друге життя» для Роменського міського будинку культури;
- розробити план проведення акції «Друге життя»;
- сформулювати рекомендації для подальшого розвитку організації.

Об'єкт дослідження: концепція сталого розвитку в культурі.

Предмет дослідження: ресайклінг-арт як інструмент впровадження концепції сталого розвитку в культурні процеси (на прикладі Роменського міського Будинку культури).

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи розглядалися на засіданнях секції менеджменту соціокультурної діяльності кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету; популяризовані в публікаціях на Instagram-сторінці Culture.mskd.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 49 сторінки (з них 41 сторінка основного тексту).

РОЗДІЛ 1

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ТА ЇХ РЕАЦІЗАЦІЯ ІНСТРУМЕНТАМИ КУЛЬТУРИ

1.1. Поняття «сталій розвиток»: його цілі та правові засади в Україні

З кожним роком у світі відбуваються зміни, створюються нові продукти, технології, інновації, зміни в промисловості, соціумі, економіці. Вичерпність природних ресурсів, війни, кризи, голод, конфлікти – ставить під загрозу подальше існування людства і породжує потребу в новій політиці та загалом мисленні людей. Сукупність цих факторів і стала поштовхом для створення ідеї сталого розвитку – розвитку, який задовольняє потреби людства зараз і не впливає на здатність майбутніх поколінь задовольняти вже свої потреби.

Затвердивши у 2015 р. «Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року» та його 17 цілей, світове співтовариство вкотре затвердило свою прихильність до цієї виключно важливої теми. В цьому документі 193 держави-підписанти, як члени ООН взяли на себе зобов'язання забезпечувати стійке, всеосяжне та поступальне зростання, соціальну інтеграцію та захист навколишнього середовища, маючи намір досягти їх на принципах партнерства та в умовах миру.

Порядок є універсальним документом, який має трансформативний, перетворюючий характер і ґрунтується на принципах дотримання прав людини. По суті, це – амбітний план дій для країн-учасниць ООН та всіх інших, що максимально відображає наявні на сьогодні підходи до вирішення проблем ліквідації бідності, скорочення нерівності та захисту планети. Документ виходить за рамки повсякденної риторики та містить чіткий заклик до конкретних дій на користь людей, планети та загального процвітання. Порядок денний до 2030 року спонукає світове співтовариство чинити дієві та

ефективні заходи для переходу на шлях побудови стійкого та прогнозованого світу.

Прийняття Порядку денного у сфері сталого розвитку на період до 2030 року стало результатом багатостороннього діалогу та палких дебатів, розпочатих в межах Конференції ООН з питань навколишнього середовища від 1972 року аж до Саміту ООН зі сталого розвитку у 2015 році. За більше ніж 40 років міжнародне співтовариство прагнуло знайти рішення нагальних екологічних, соціальних та економічних проблем. За результатами дискусій та переговорів було вирішено, що саме національні уряди несуть першочергову відповідальність за здійснення Порядку денного до 2030 року.

Основу Порядку складають низка принципів: універсальності, інклюзивності, рівності та ін. Документ має універсальний характер і зобов'язує всі держави, незалежно від рівня їх доходу та розвитку, робити внесок у спільні зусилля по забезпеченню сталого розвитку. Документ може використовуватися у всіх країнах, у будь-якому контексті та в будь-який час.

Порядок денний до 2030 року покликаний бути корисним усім без винятку. У ньому наголошується на важливості надання підтримки усім тим, хто її особливо потребує, незалежно від їхнього місця перебування і відповідно до їхніх конкретних потреб та факторів уразливості. Для аналізу результатів роботи та відстеження прогресу при цьому надзвичайно важливою є наявність локальних даних, а також даних, дезагрегованих за різними ознаками.

Порядок денний до 2030 року сформований, виходячи з принципу взаємопов'язаності та неподільності всіх 17 визначених ним цілей (*дали* – ЦСР). Важливо, аби усі відповідальні за реалізацію ЦСР розглядали їх як єдине ціле і намагалися уникнути відокремленої реалізацію цілей на підставі суб'єктивних переконань.

Цей документ закликає до участі представників усіх верств суспільства, незалежно від їхньої раси, статі, етнічної приналежності чи ідентичності. Для

сприяння здійсненню ЦСР у всіх країнах Порядок закликає до вибудовування багатостороннього партнерства з метою мобілізації та обміну знаннями, досвідом, технологіями та фінансовими ресурсами.

Порядок денний становлять п'ять основних компонентів: люди, планета, процвітання, мир, партнерство.

Ці компоненти розглядаються в контексті трьох основних вимірів: соціальної інтеграції, економічного зростання та охорона навколишнього середовища. З прийняттям Порядку денного до 2030 року концепція сталого розвитку набула більш глибокого сенсу, доповнившись ще двома компонентами: партнерство та мир. Важливо відзначити, що соціальна стійкість уможливлена взаємодією саме цих п'яти компонентів.

Їх стан, у свою чергу, створює основу для розробки стратегічних рішень щодо питань розвитку як на глобальному, так і національному та регіональному рівнях. Це означає, що для забезпечення стійкості мають бути враховані соціально-політичні, соціально-економічні, культурні, екологічні та інші наслідки. Крім того, відповідальним за розробку політики сталого розвитку, необхідно забезпечити, аби будь-яка діяльність в межах Порядку та ЦСР розроблялася, приймалася і втілювалася в життя відповідно до принципів партнерства та з використанням належних механізмів та засобів для її реалізації.

Отже, Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року разом з 17 цілями сталого розвитку пропонують комплексний підхід до розуміння та вирішення актуальних проблем та загроз, сприяючи правильній та своєчасній постановці питань.

ЦСР не є ані повним відображенням Порядку денного до 2030 року, ані його коротким змістом. Швидше за все, вони визначають основні сфери впливу для досягнення сталого розвитку. 17 цілей мають розглядатися як невід'ємні елементи складної та системної конфігурації. Цілі сталого розвитку –

це ще й «точки зростання», здатні впливати і багато в чому визначають добробут усієї планети та благополуччя її населення.

Оскільки ЦСР були сформульовані в результаті політичних переговорів та консультацій, вони не є досконалими, проте, вони безперечно відображають найбільш актуальні потреби та запити сучасного глобального світу. Цілі сталого розвитку допомагають інтерпретувати основні принципи та цінності, закладені в основу Порядку денного до 2030 року, з огляду на досягнення конкретних результатів.

Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року допомагає помислити творчо, з використанням інноваційних підходів та критично переосмислювати способи вирішення сучасних викликів та завдань у галузі розвитку. Винятково важливу роль у мобілізації підтримки для здійснення Порядку денного до 2030 року відіграють адвокаційна діяльність та підвищення поінформованості щодо цілей сталого розвитку. Проте задля забезпечення довгострокових змін одних цих зусиль недостатньо. Поглиблене вивчення та осмислення принципів Порядку денного до 2030 року є ключовою умовою реалізації цілей у сфері сталого розвитку. Затвердивши Порядок, держави-члени ООН взяли на себе зобов'язання виконувати амбітний план дій, який потребує узгоджених зусиль всіх учасників процесу, представників громадянського суспільства, приватного сектору та науковців. Кожен із нас повинен робити кроки для забезпечення стійкості свого життєвого вибору.

Автор статті вказують на складнощі, які виникають при інтерпретації поняття «стійкий розвиток». На його думку, вони постають як результат диференціації усіх 17 цілей сталого розвитку щонайменше по 2-м категоріям. Так, деякі цілі, на його переконання, постають як самоціль, тоді як інші є засобом досягнення перших. Зокрема, до першої категорії цілей сталого розвитку – самоцелей – автор відносить подолання бідності, забезпечення здорового способу життя та ін. Важливим аспектом в системі реалізації та досягнення цілей сталого розвитку автором дослідження вбачається

демографічна ситуація (проблема), яка одночасно впливає і на розвиток, і на стійкість.

На думку інших дослідників, не зважаючи на загальний позитивний характер ЦСР, вони, тим не менше, не відповідають самопроголошеній меті – узгоджувати міжнародні зусилля на шляху подолання бідності у всіх її проявах. Автори пропонують 10 способів, які б сприяли збільшенню ефективності від впровадження ЦСР та дієвості прийнятого ООН документу на рівні міжнародного співтовариства, в тому числі, і в частині відповідальності за їх дотриманням. Автори статті наголошують на тому, що поступово кількість знедолених у світі скорочується. Тим не менше, як задаються питанням автори: чи можна це назвати «моральним прогресом»? На їхню думку, уряди мають проводити комплексні інституційні реформи задля досягнення ЦСР [28, 56-64].

По-друге, ні ЦРТ, ні ЦСР чітко не визначають засоби прогресу, не диференціюють «зони відповідальності» для забезпечення успіху. Все це, на їхню думку, унеможливить подолання бідності, для чого потрібний чіткий розподіл повноважень та зусиль – як на рівні урядів, так і на рівні місцевих органів влади. По-третє, хоча ЦСР і закликають до скорочення нерівності, ця мета визначена у такий спосіб, що таке скорочення не має розпочатися до 2029 року. Така затримка, на думку дослідників, «призведе до величезних смертей та страждань серед бідних та дозволить багатим формувати національний та наднаціональний ландшафт на свою користь [29, 83-97].

У своїй статті М. Wynn та Р. Jones зазначають, що цілі сталого розвитку були розроблені для переходу до більш стійкого майбутнього на період до 2030 року. Наголошується, що Організація Об'єднаних Націй закликала всі уряди до досягнення цих амбітних цілей, але також визнала роль приватного сектора у їх вирішенні. У своїй статті автори оцінюють різні підходи восьми основних галузей промисловості на шляху досягнення ЦСР, а також

визначають та обговорюють ширші питання, пов'язані з майбутньою реалізацією [32].

Важливим питанням у дослідженні Цілей сталого розвитку є питання їх реалізації та втілення на рівні окремих територіальних громад. Так, зокрема, авторським колективом під керівництвом Horne R. було досліджено міжсекторальні партнерства для просування Цілей сталого розвитку та Нового міського порядку денного на місцевому рівні. Також був проаналізований офіційний документ Програма «Глобальний договір ООН – Міста», розглянуто питання життєздатності міських агломерацій та необхідні дії щодо її досягнення в рамках Цілей сталого розвитку. Як зазначають автори, проведена ними оцінка на основі матриці декількох міст дає уявлення про ефективність Цілей сталого розвитку та Нового міського порядку денного як спільних платформ для широкого кола зацікавлених груп, що є необхідною умовою просування проектів забезпечення життєдіяльності на місцевому рівні [23, 199-205].

Аналізуючи прийнятий у вересні 2015 року ГА ООН документ, що містить комплекс заходів на забезпечення балансу між економічним прогресом та охороною навколишнього середовища, визнає необхідність усунення численних протиріч між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, подолання бідності та ін., авторський колектив убачає, що «не зважаючи на необхідність та актуальність ЦСР, незрозумілим лишається, як вони можуть допомогти у вирішенню поточних і майбутніх проблем сталого розвитку». Зважаючи на актуальність поставлених завдань, автори статті досліджують потенціал кожної з 17-ти ЦСР в контексті того, як вони можуть бути використані при вирішенні нагальних проблем на шляху забезпечення сталого розвитку [31, 458-468].

В деяких наукових дослідженнях аналізуються сильні та слабкі сторони Цілей сталого розвитку з позиції дотримання прав людини. Досліджується політична вразливість цієї мети та перспективи її реалізації. Автори пояснюють, як норми, стандарти та інструменти в галузі прав людини можуть допомогти інформувати та спрямовувати дії з виконання цих зобов'язань, у тому числі як

механізми моніторингу прав людини можуть відіграти свою роль у відстеженні прогресу та забезпеченні підзвітності органів влади [30, 1029-1049].

В роботах Т. Eskelinen аналізуються Цілі сталого розвитку з точки зору (само)розуміння їхнього політичного сенсу, викладеного в основних документах ЦСР, включаючи як документи ООН, так і доповіді, підготовлені окремими країнами. В цьому контексті утопія та управління представлені як ідеально-типові підходи та аналітичні інструменти для якісного контент-аналізу ЦСР. Дослідником стверджується, що такий підхід особливо ефективний в оцінці політики міжнародного розвитку, поскільки останній одночасно характеризується надмірною утопічністю і раціональністю управління. Застосування такого підходу до ЦСР засвідчує, що утопічні заяви пов'язані з ідеєю людства як єдиного суб'єкта на шляху до загального процвітання. З іншого боку, як зазначає дослідник, ЦСР обмежені прихильністю до ідей сучасного управління, міжнародного порядку та ідей економіки розвитку [35, 179-197].

На двоаспектному механізмі формування Цілей сталого розвитку – процедурному та організаційно-управлінському – наголошує у своїх роботах D. Gasper. Автор досліджує вплив та взаємозв'язок цих двох аспектів на становлення системи реалізації ЦСР. В цьому контексті, на думку дослідника, важливу роль відіграють не тільки урядові, а й бізнес-структури, а також інститути громадянського суспільства. Основні актори об'єднані в систему «цілі – завдання – показники». Ця система розглядається у зв'язку з різними перспективами глобального управління на принципах ЦСР [20, 118-137].

Також слід зазначити, що в контексті нашої роботи гострим є питання взаємодії з культурою в цілях сталого розвитку. У «Порядку денному на XXI століття», ухваленому на Конференції в Ріо-де-Жанейро у 1992 році, де були визначені три основні опори сталого розвитку: економічне зростання, соціальна інтеграція та екологічна рівновага. Проте, XXI століття показало роль культури в політичному дискурсі. Книга «Четверта опора сталого розвитку. Суттєва роль культури в державному плануванні» (2001р.) Джона Гокса

об'єднала економічне зростання, соціальну інтеграцію та екологічну рівновагу з культурою. Пізніше, відштовхуючись від Гокса, канадська дослідниця Кетрин Раннелз запропонувала зображення взаємодії цих чотирьох опор – в якому три кола (три опори) перетинаючись і означають взаємодію, а загальне коло трактується як «культурний вимір».

Також необхідно зазначити, що хоч і жодна з цілей не стосується безпосередньо культури, в загальному Порядку денному є завдання які посиляються саме на культуру. Перше таке посилення міститься в завданні 4 цілі 7, що має на меті ««До 2030 року забезпечити, щоб усі учні здобували знання і навички, необхідні для сприяння сталому розвитку, у т. ч. шляхом навчання з питань сталого розвитку та сталого способу життя, прав людини, гендерної рівності, сприяння культурі миру та ненасильства, громадянства світу й усвідомлення цінності культурного різноманіття і вкладу культури в сталий розвиток». Далі, ціль 8 завдання 3 «Просувати проведення орієнтованої на розвиток політики, яка сприяє продуктивній діяльності, створенню гідних робочих місць, підприємництву, творчості й інноваційній діяльності...», а завдання 9 пов'язує місцевий розвиток з культурою і туризмом: «До 2030 року розробити та реалізувати політику сприяння розвитку сталого туризму, який забезпечує створення робочих місць і сприяє розвитку місцевої культури та виробництву місцевої продукції» [36].

ЦСР стали «драйвером зрушень» в Україні. Вони запропонували нові цінності й нове бачення зростання, що привело до переосмислення засад національного розвитку в Україні. Після приєднання до Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 року в Україні почали відбуватися зміни у підходах до стратегічного планування та визначення пріоритетів соціально-економічного розвитку України. Сталий розвиток вимагає не тільки зміни цінностей, а й взагалі зміни світоглядних орієнтирів, що передбачає творчий і холістичний підхід до викликів сьогодення.

1.2. Ресайклд-арт: визначення, особливості та можливості

Історія ставлення людини до сміття є цікавою антропологічною проблемою і в тісному зв'язку з особливістю тієї чи іншої культурної епохи. У традиційній культурі відходи (переважно органічні) було прийнято зберігати поруч із собою, складувати, віддавати на корм тваринам, заривати в землю як добрива, а коли кількість відходів починала перевищувати гранично допустиму, - викидати їх будь-де. І якщо сільська культура справлялася з переробкою такого сміття, то у міській культурі виникли відомі проблеми: антисанітарія, сморід, вуличні звалища, бруд. При цьому історичні джерела не дають нам відомостей про те, щоб це завдавало значних занепокоєнь городянам.

В індустріальній культурі відходи, по-перше, стали значною мірою неорганічними і перетворилися на сміття. Виникла проблема їхньої утилізації. По-друге, відкриття Л. Пастером мікробів сприяло виникненню «пастеризованої» епохи, у межах якої культура почала відводити гігієні велике значення. Практики взаємодії з відходами переорієнтувалися від традиції їх збереження поруч із собою, до бажання позбутися їх. Сміття оголошено «поза законом»: його ховають, роблять «невидимим». Починається процес табування брудного, який у сучасній ситуації набирає популярності. У сучасній повсякденній культурі методики «зnezараження» «брудних» результатів людської діяльності поширюються і починають поширюватися як на культуру праці, так і на культуру відпочинку, стаючи все більш важливими та поширеними повсякденними практиками.

Отже, індустріальна культура вибудовує такі відносини зі сміттям: відторгнення, табування, витіснення у сферу забороненого. У ХХ столітті ситуація трансформується. По-перше, суспільство споживання спочатку створює надто багато в принципі невживаної продукції, іноді вже спочатку

призначеної для того, щоб стати сміттям: неякісні та недовговічні товари, упаковка, особливо одноразова, вироби, що стрімко старіють тощо. По-друге, постмодерністська культура, що відкидає бінарні опозиції взагалі, заперечує і опозицію «брудне-чисте» зокрема (здається, що саме постмодерністський підхід стане причиною особливого ставлення сучасного мистецтва до сміття). Сміття, крім того, стає кількісно багатим, що викликає необхідність змінювати стратегії взаємодії з ним (наприклад, сортувати), думати про нього (про його утилізацію) та ін.

Відомо, більшість нових стратегій народжується на спеціалізованому рівні культури. Важливість і масштабність розглянутої проблеми, починаючи вже з ХХ століття інтуїтивно запозичує елітарна культура. У той час як масова культура вкорінює у свідомості своїх споживачів страх перед сміттям та брудом, щодня закликаючи в рекламних роликах до їх винищення. Елітарна ж культура потроху ініціює процеси примирення людства зі сміттям, «окультурення» та «естетизування» відходів у мистецтві, дизайні, філософії. Цікаво, що при цьому філософія та мистецтво обирають різні підходи до аналізу місця сміття у культурі. Вже в 1930-ті роки в Німеччині сміття починає аналізуватися з позиції символічного погляду: як метафора сучасної культури взагалі. Розширює і модифікує поняття відходів Ж. Бодрійяр, С. Жижек, З. Фройд та ін.

Проте зовсім інші, причому дуже цікаві приклади взаємодії з відходами індустріальної цивілізації, пропонує нам сучасне мистецтво. Одним із перших сміття став освоювати як матеріал для своєї творчості німецький теоретик та практик мистецтва дадаїст К. Швіттерс: «Я, власне, не розумію, чому використані проїзні квитки, прибиті хвилиною до берега шматки деревини, гардеробні номерки, дрот і деталі велосипеда, гудзики і будь-яке інше старе, знайдене на горищах і сміттєзвалищах, не можна використовувати як матеріал для картин». К. Швіттерс, беручи для своїх творів будь-яку річ, що

знаходиться під рукою, став засновником «мерц-мистецтва» («непотрібний мотлох»).

Мистецтво завжди в усіх своїх формах експліцитно витворювало феномен, який прийнято іменувати «арт-об'єкт». Основною, відмінною функцією арт-об'єкта є привернення уваги та візуальна взаємодія з глядачем. Арт-об'єктом можна назвати витвір мистецтва, річ (об'єкт), які мають художню та матеріальну цінність. Арт-об'єкти, на відміну від інших художніх форм, не підпорядковуються жорстким правилам. Спонтанність, імпульсивність, свобода є їх основоположною характеристикою. Арт-об'єкти мають викликати різні емоційні реакції глядача, змушувати його рефлексувати над сприйнятим, під іншим кутом зору подивитись на щось буденне, узвичаєне; в іншому ж вони, як правило, нефункціональні.

В цьому контексті доцільно зауважити про те, що на сьогодні виник новий напрям у сучасному мистецтві – ресайклд-арт (recycling-art), для якого характерним є перетворення старих предметів побуту, які вже функціонально застаріли на нові арт-об'єкти. Ресайклд-арт – це альтернативне мистецтво, протест проти шаблонів та правил. З точки зору збереження навколишнього середовища, повторного використання речей ресайклд-арт чимось нагадує еко-арт.

Сучасне суспільство звикло до споживання, не усвідомлюючи те, що ресурси планети не безмежні. Багато предметів побуту досить швидко утилізують, не втративши при цьому своїх фізичних властивостей. Однак ці речі можуть слугувати і надалі, якщо з них створити нові арт-об'єкти.

Ресайклінг («recycling») в буквальному перекладі з англійської – «повторний цикл». Переробка відходів з метою створення нових предметів та їх подальшого використання, а ресайклд-арт – «перероблене мистецтво». Ресайклд-арт намагається поставити під сумнів культуру споживання та змінити наш погляд на звичні речі, тому це мистецтво вимагає чималого

креативу: придумати нове життя для пластикової пляшки так, аби вона стала шедевром [7, с. 15-19].

Митці, які працюють в стилі ресайклд-арт, позбавлені проблеми скупчення непотрібних речей: з будь-якого сміття вони здатні створити справжній витвір мистецтва. У хід йде все. Матеріали можуть бути найрізноманітнішими, але об'єднує їх одне: все це - повторно використані речі, які в іншому випадку вирушили б у сміттєвий бак.

Цей напрям почав набирати популярність в 80-х роках ХХ століття, коли європейські галереї були готові відкрити двері для такого революційного мистецтва. Але ідея створити щось нове з використаних матеріалів народилася на початку ХХ століття: солдати в роки Першої Світової війни вирізали різні зображення на артилерійських гільзах, перетворюючи їх у вази і кубки.

Важливий прорив для ресайклд-арту зробив Пабло Пікассо, придумавши робити колажі зі шматочків фотографій, журналів і газет. Творчість дадаїста Марселя Дюшана, який використав уже існуючі об'єкти в якості творів мистецтва, стала наступною важливою віхою в розвитку ресайклд-арту. Ідея митця була простою: аби щось називалося мистецтвом, достатньо лишень волі артиста: згадаймо в цьому контексті його славнозвісний «фонтан Дюшана». Така концепція, такий підхід у мистецтві повернуло світ живопису і скульптури від мармуру і масляних фарб до вельми утилітарних об'єктів. Трохи пізніше Роберт Раушенберг вразив світ своїми «комбайнами» з шин, опудал тварин і дорожніх знаків, - тенденція до використання вторинних матеріалів завоювала світ.

Ресайклд-арт ставить своїм завданням зменшення негативного впливу різного виду відходів на навколишнє природне середовище, а тому він може розглядатися як напрям екологічного руху глобального масштабу. Його основними принципами є економія природних ресурсів та максимальна економія матеріалів, а завданнями – скорочення надмірної кількості продуктів,

перегляд матеріалів та технологій виготовлення об'єктів, а також зміна споживчих вимог.

Митці, що працюють в напрямі ресайклд-арту, як і еко-арту, налаштовані на повне усунення згубного впливу на навколишнє середовище побутових відходів і серйозно розглядають такі засоби як використання альтернативних ресурсів та енергії, максимальну економію ресурсів.

Таким чином, завданнями ресайклд-арту є:

- поліпшення екологічної ситуації;
- пошук балансу між удосконаленням форми та функції об'єктів дизайну та дотримання принципів екологічного підходу;
- перегляд матеріалів та технологій з точки зору екологічних норм;
- формування нової культури споживання, структури потреб, заснованих на скороченні надлишкової кількості продуктів;
- цілеспрямована зміна ціннісних орієнтирів суспільства за допомогою художніх образів об'єктів дизайну.

Поняття «культурний ресайклінг» з'явилося у другій половині ХХ століття, але, на відміну від інших ключових для сучасного гуманітарного знання «термінів-мемів», що увійшли в обіг у той самий час, його історія та практика застосування фактично не досліджені. Найчастіше воно використовується як метафора, – якою, звичайно ж і є, – позбавлена чітких семантичних абрисів.

В історії поняття можна виділити два великі етапи. Для першого, починаючи з 1960-х років, характерно, кажучи умовно, «фольклорне» існування осмисленої лексеми. Нове слово апропріюється різними областями гуманітаристики. Аналіз його семантики, якщо і пропонується, доволі скупий. Для другого етапу, з кінця 1990-х до нашого часу, навпаки, властива регулярна поява об'ємних робіт, де цьому поняттю відведено роль титульного. Вони набагато частіше зустрічаються розгорнуті спроби перетворити метафору на евристично вирашаний інструмент опису.

І все ж, незважаючи на всю концептуальну хаотичність, саме в 1960-1990-і роки завдяки зусиллям як академічної, так і «артистичної» спільноти, виникли основні інтерпретаційні матриці і, що не менш важливо, сформувалася суперечлива аксіологія поняття.

У новому тисячолітті інтерес до «ресайклінгу» анітрохи не ослаб. Відраховуючи від 2000 року, у світ вийшло друком понад двадцять монографій, збірників та спеціальних журнальних випусків англійською, французькою, німецькою та іншими мовами, для яких тема ресайклінгу виявилася значущою та ключовою.

Отже, представники ресайклд-арту для своїх робіт використовують промислові матеріали, даючи їм нове життя у виставковому просторі. Це одні з небагатьох митців, які створюють не просто концептуальне, а й високотехнологічне мистецтво. Роботи сучасних арт-груп відомі у всьому світі – сьогодні їхні проекти можна зустріти на головних виставкових майданчиках та на найбільших міжнародних арт-подіях у багатьох містах світу [9].

Художники ресайклд-арту демонструють цікавий і справді креативний підхід до своїх робіт, показуючи своє «ставлення до вічності» через іронію з відомою часткою провокації, оскільки матеріалом їх робіт може бути «непоєднувані» пластик, поліуретанова гума, гіпс, акрил та ін.

Пластикові стаканчики та пляшки з-під Соса-Сола, вмонтовані в бетон на кшталт кісток вимерлих тварин або образів богів на класичних барельєфах; орнамент із проводів, кабелю та автомобільних шин, розкидані по підлозі пульсуючі десятиметрові шланги, що імітують потік води – все це приклади витонченого і незрозумілого для пересічного споживача витвори переробленого мистецтва. Класичний поп-арт, з рухомими люками, проводами і вентиляторами - все це неминуче не залишає глядача байдужим і залучає в якусь символічну гру.

Видовищність, впізнаваність та символічне значення – обов'язкові складові успіху практично будь-якого сучасного арт-проекту. Проте творчість

ресусле-художників відрізняє ще й тонке художнє чуття, завдяки якому ці роботи є реакцією на проблеми сучасності, висловлюють актуальну та зрозумілу думку доступними засобами: митці відтворюють уламки сучасної цивілізації, працюючи не в майбутньому, а в теперішньому.

Практики ресайклд-арту активно використовуються у розвинених країнах. Переробка сміття на арт-об'єкти дозволяє економити природні ресурси, а також значно зменшує рівень забруднення навколишнього середовища. Творчість майстрів ресайклд-арту демонструє реакцію на глобальні проблеми урбаністичної цивілізації за допомогою іронізування над нею.

В епоху підвищеної уваги до довкілля художники все частіше звертаються до секонд-хендів, сміттєвих баків та пунктам продажу надлишків, щоб задовольнити своє бажання творити і при цьому дбати про планету. Традиція переробки відходів походить від ХІХ століття, коли американці використовували перероблені предмети замість того, аби викидати їх. Якись сюрреалістичні ковдри, клаптеві килимки, флюгери, зроблені з обрізків дерева, і ганчір'яні килимки є цінною спадщиною американської традиції вторинної переробки.

Протягом останніх ста років митці бачили у відходах творчі можливості. Як ми вже зазначали, Пабло Пікассо, один із видатних художників ХХ століття, зробив голову бика з викинутого кимось велосипедного керма та сидіння, а Марсель Дюшан, засновник руху дадаїстів, просив глядачів побачити скульптуру в пісуарі та сніговій лопаті. У 30-40-х роках ХХ ст. Олександр Колдер створював химерних тварин із банок з-під кави, а Джозеф Корнелл створював інтимні, сюрреалістичні сцени із знайдених предметів.

Таким чином, масштабне забруднення планети побутовим сміттям постало однією з найбільш актуальних проблем людства у ХХІ столітті, в результаті чого втрачається естетичний образ міст та селищ, а їх мешканці потерпають від забруднення довкілля. Основною причиною є безвідповідальне

ставлення людей до продукування відходів, що утворюються внаслідок їх споживацької діяльності. Митці ресайклд-арту в усьому світі створюють художні об'єкти, маючи на меті привернути увагу до екологічних проблем планети. Для реалізації проектів митці розробляють концепції та використовують різноманітні прийоми і творчі підходи під час створення об'єктів ресайклд-арту.

Митці ресайклд-арту реалізують концептуальні підходи до висвітлення екологічних проблем, запроваджуючи власні техніки, засоби та прийоми, часто використовуючи в своїх творах матеріали, які були у вжитку, або потребують знищення чи переробки. Подібний підхід в мистецтві має на меті зменшення негативного впливу різного виду відходів на навколишнє природне середовище, а тому він може розглядатися як напрямок екологічного руху глобального масштабу. У всьому світі художники, дизайнери та архітектори все частіше використовують у своїх роботах промислові та природні відходи, тим самим підкреслюючи вплив людини на благополуччя планети.

1.3. Реалізація цілей сталого розвитку в проєктах ресайклд-арт за межами України

Нами вже зазначалося у попередніх розділах, що Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року, ухвалений Генеральною асамблеєю ООН, обов'язковий для всіх держав-членів ООН, закликає всі країни до перетворення нашого світу й «досягнення кращого та більш сталого майбутнього для всіх» до 2030 року. Ним передбачено загальний шлях до миру й процвітання людей і планети. Ці універсальні межі зобов'язують країни досягти 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) та виконати 169 завдань, для яких Статистична комісія ООН пізніше визначила 230 показників. Ці цілі вказують на необхідність об'єднання всіх країн в глобальному партнерстві задля подолання бідності, скорочення нерівності й заохочення соціального розвитку та економічного зростання з одночасною охороною довкілля і залученням до цих процесів абсолютно всіх.

Європейський Союз розглядає ЦСР не як просто цілі, яких слід досягти, а як частину засадничих цінностей Євросоюзу. Статистична служба Європейського Союзу Евростат, регулярно відстежує прогрес країн ЄС в досягненні ЦСР, розробляючи комплекс показників ЄС з ЦСР (наразі їх 100), слідкуючи за його виконанням та щорічно звітуючи про досягнуте. Евростат запропонував низку інструментів, зокрема онлайн-інструмент візуалізації для вивчення й оцінювання реалізації ЦСР в окремих державах-членах ЄС, щорічні звіти Комісії ЄС за країнами та графіки для порівняння окремих країн.

Прогрес в досягненні ЦСР заслуговує на високу оцінку: десять країн, які найбільше наблизилися до досягнення ЦСР, це країни ЄС; у першій двадцятці країн із найкращими показниками досягнення ЦСР шістнадцять належать до ЄС. Держави-члени ЄС демонструють найкращі результати в досягненні ЦСР. Проте на сьогодні жодна з країн ЄС не досягла показника в 100% [11].

Відповідальність за реалізацію ЦСР передусім покладається на уряди, але для досягнення цих цілей до 2030 року необхідна участь широкого кола зацікавлених сторін, зокрема парламентів. Парламенти є ключовими учасниками і мають унікальну можливість представляти різні регіони, різні соціальні або етнічні групи, а також різні політичні погляди та традиції. Усі основні функції парламентів можна ефективно використати для підтримки виконання й реалізації ЦСР. У в Порядку денному до 2030 року окремо відзначено роль парламентів в його ухваленні й досягненні на глобальному рівні.

Парламенти ЄС почали здійснювати низку кроків, зокрема організувати дебати з Порядку денного до 2030 року, розглядати Порядок денний до 2030 року в межах роботи чинних комітетів або створювати нові міжгалузеві комітети з акцентом на ЦСР. Усі ЦСР мають значення для парламентів, оскільки саме ці органи ухвалюють і вносять зміни до законодавства, затверджують бюджети та контролюють діяльність уряду щодо виконання законів і політик.

Деякі парламенти в ЄС з метою контролю реалізації ЦСР створили нові комітети або розширили повноваження вже наявних комітетів зі сталого розвитку. До складу таких «комітетів з ЦСР» входять представники різних політичних фракцій. Вони або включають нових членів, або об'єднують членів, які представляють кілька чинних ключових комітетів. Створення в парламенті спеціального «комітету з ЦСР» має кілька очевидних переваг. По-перше, воно може розцінюватися як політичне послання про важливість ЦСР для парламенту. Такий комітет стане координаційним центром для відстеження всієї діяльності з реалізації ЦСР в парламенті. З огляду на міжгалузевий характер ЦСР це може забезпечити кращу координацію й комунікацію з відповідними комітетами.

Так, наприклад, Комісія латвійського Сейму зі сталого розвитку є громадською платформою для розгляду відповідних пропозицій. Вона просуває нові політичні ініціативи, працюючи з усіма зацікавленими сторонами, висвітлюючи найновіші дослідження і поширюючи передовий міжнародний досвід. Комісія вносить до свого порядку денного вагомі

проблеми у сфері сталого розвитку. Наприклад, вона висвітлювала роль навчання протягом усього життя у перетворенні економіки, розвитку інноваційної екосистеми Латвії та політики у сфері зміни клімату.

У Франції парламентська група Accélérons на сьогодні налічує біля 200 членів парламенту з різних партій. Її завдання - поширення аналітики з ключових питань та ініціювання або підтримка коаліції інноваційних проєктів. Ініціатива «спрямована не на ліквідацію політичних розбіжностей, а на побудову мостів, координацію зусиль для досягнення більшого і кращого» [11].

Ще один приклад системної роботи з впровадження ЦСР демонструє Румунія. Перша Національна стратегія сталого розвитку Румунії (NSDS) була розроблена в 1999 році, переглянута в 2008 році, а оновлена стратегія була затверджена в 2018 року. Стратегію реалізує Міжвідомчий комітет з питань сталого розвитку, який розробляє Річний звіт, що подається до парламенту Румунії. У Стратегії всі ЦСР переглянуто відповідно до румунського контексту і супроводжено трьома основними міркуваннями - щодо залучення всіх верств суспільства, наявності експертів та надійної системи моніторингу. У квітні 2017 року уряд створив Департамент сталого розвитку, основним завданням якого є реалізація Порядку денного до 2030 року на національному рівні.

Таким чином, можемо бачити системну роботу із реалізації та впровадження ЦСР на рівні усіх європейських держав, провідниками чого в ЄС є національні парламенти країн-учасниць. Проте, великі зусилля у цьому напрямі залучають і представники громадськості, популяризуючи основні ідеї сталого розвитку в різних проєктах, зокрема тих, які пропагують цілі та цінності Recycled Art.

В цьому контексті на думку спадає кілька запитань. Якщо ми не знаємо, що означає Recycled Art, чи знаємо ми, що таке Junk Art? Яке співвідношення між ними? Чи існує перероблене мистецтво в інших моделях реальності, як-от соціально заангажована практика, політична активність чи-то екологія? Які основні ідеї Recycled Art - критика чи естетизм? Хто такі художники, які практикують Recycled Art? Який у них підхід?

Недостатньо сказати, що цей вид художнього вираження визначається використанням відходів, сміття тощо. Recycled Art зазвичай визнається як використання сміття та знайдених предметів у процесі створення мистецтва. Цей процес класифікується як взаємодія митця з матеріалом, який уже є потужним у символічному значенні, що спонукає художника вкласти певний посил соціальної критики. За своєю суттю Recycled Art є концептуальним і політичним.

Розглянемо декілька прикладів проектів Recycled Art аби впевнитись у його основних концептуалізаціях та вимірах.

Вік Муніс. Проект «Jardim Gramacho». Бразильський художник Вік Муніс займає центральне місце в руху переробленого мистецтва. Він спеціалізується на відтворенні шедеврів з перероблених матеріалів. Його матеріали варіюються від сміття, до подрібнених журналів, проводів, шматочків пазлів і навіть пилу. Муніс створює великомасштабні твори, композиції яких вимагають цифрового проектування на землю з висоти. «Waste Land» зосереджується на проекті Муніса «Jardim Gramacho» в Ріо-де-Жанейро, який відбувався протягом трьох років на найбільшій пустелі світу.

Для цього проекту Вік Муніс працював із «збирачами», які збирали відходи для художника та його перероблених арт-проектів. Потім збирачі зібрали шматки у скульптури, які спроектували на підлогу всередині складу. Після завершення проекту художник продав усі фотографії під час аукціону, а виручені кошти передав збирачам, які брали участь у проекті.

Дерек Горес. Проект «Scrapbooking». Флоридський художник, дизайнер та ілюстратор Дерек Горес став майстром мистецтва колажу [4]. Він створює свої роботи з подрібненого журнального паперу, етикеток та інших перероблених матеріалів. Горес починає з упорядкування матеріалів за кольором, а потім створює з них зображення. Його мистецтво, виготовлене з перероблених матеріалів, здебільшого зображує портрети жінок або сцени повсякденного життя, натхненні світом моди та дизайну. Хоча його роботи являють собою мозаїку різноманітних предметів, вони залишаються вражаюче

плинними та витонченими. Автор займається також дизайном та живописом. За роки своєї кар'єри він встиг попрацювати з Ленні Кравітцем, U2, Мадонною, Adidas, Harley Davidson, National Football League та іншими.

Тім Нобл і Сью Вебстер. Проект «Мистецтво з антимистецтва». Британські художники Тім Нобл і Сью Вебстер відомі своїми культовими «тіньовими скульптурами», виготовленими з перероблених матеріалів і сміття. Потім вони освітлюють їх, щоб відкидати тіні на стіни та навколишній ґрунт. На перший погляд шматок може виглядати як купа сміття. Однак, як тільки використовується світло, тінь від твору відкриває неймовірно деталізоване та реалістичне зображення [10].

Натхненні поп-культурою та рекламою, ілюмінацією та вивісками, татуюванням та логотипами, вони розмальовують банальне, розкручують доступне. Улюблений сюжет – автопортрети: різнобарвні, в образах «Нових варварів», татуювання, тіні на стіні, які відкидають безформні на перший погляд купи сміття.

Guerra de la Paz. Проект «Реанімація». Колектив Guerra de la Paz – це група кубинських художників, заснована Аленом Герра та Неральдо де ла Пас. Розташовані в Маямі, вони працюють з нетрадиційних матеріалів, як-от перероблений одяг, з якого створюють дуже барвисті скульптури [21]. Їхні твори часто є інтерпретаціями класичних творів мистецтва і часто передають глибоко політичні послання. Мистецтво Guerra de la Paz ставить під сумнів сучасне суспільство споживання, а також те, як ми сліпо використовуємо й викидаємо предмети, які все ще знаходяться в хорошому стані, наприклад одяг (див.: Додаток А).

Вони досліджують виразні якості викинутого текстилю, подорож, яка створила вражаючу низку динамічних скульптур і тактильних інсталяцій. Вони створюють форми, які натякають на жахливі наслідки, якщо людство залишиться на шляху невпинного споживання та утилізації. Також вони досліджують обнадійливі можливості повторного використання та оновлення,

вдихаючи нове життя в відновлений текстиль, який перетворюється на звивисті дерева на наших очах. На додаток до створення репрезентативних форм, Guerra de la Paz використовує масу матеріалу, щоб викликати тягар надмірного споживання та пригнічення. Чи має на меті Guerra de la Paz, аби ми розглядали ці маси викинутого одягу як символ помилкового вибору в нашому суспільстві, керованому споживачем? Або вони запрошують нас вийти за межі і протистояти спокусі гнатися за останньою модою та найновішими продуктами?

Нік Джентрі. Проект «C\DaViD». Нік Джентрі – лондонський художник, чий фірмовий метод - переробка використаних дискет, на яких він малює футуристичні портрети [34]. На його творчість впливає розвиток споживання, технологій та кіберкультури в нашому суспільстві. Нік Джентрі також використовує використані плівки, VHS диски та рентгенівські знімки, які він вміло інтегрує у свої портрети.

Субодх Гупта. Проект «CULTure». Індійський художник Субодх Гупта виготовляє масштабні скульптури з повсякденних матеріалів. Він вибирає об'єкти, які є особливо значущими в культурі, а потім переробляє їх, додаючи у свої інсталяції. Мистецтво С. Гупти глибоко вкорінене в сучасну культуру, яка швидко змінюється внаслідок глобалізації. Об'єкти, які він використовує для своєї роботи, вже мають історію, але С. Гупта додає ще один шар сенсу, коли він інтегрує їх у свої твори:

- Колумбійський музей мистецтв, «Бачення з Індії. Мистецтво 21-го століття з колекції Піццуті», Колумбія, SC;
- Музей сучасного мистецтва ARKEN, «Магія золота», Данія;
- Солсберійський собор, «Виставка 800-річчя Солсбері», Солсбері, Великобританія;
- Художня галерея Олбрайт-Нокс, «Ми, люди. Нове мистецтво з колекції», Буффало, Нью-Йорк;
- Фестиваль мистецтв Serendipity, Гоа, Індія;

– Museu Coleção Berardo, «Немає місця, як вдома», Лісабон, Португалія.

Субодх Гупта – кавалер ордена мистецтв і літератури, запрошений професор L'Ecole des Beaux-arts, Париж, Франція.

Таким чином, сучасне мистецтво та культура активно реагують на ті виклики, загрози та ризики, які ми сьогодні спостерігаємо в глобалізованому світі. Ці виклики та загрози пов'язані, передусім із цінністю принципів та ідей, які заявлені ЦСР.

На нашу думку, у своєму багатоманітті проекти ресайклд-арт поцілені якщо не на вирішення, то, принаймні, на те аби звернути увагу на існуючі на сьогодні проблеми сталого розвитку в глобальному, національному, регіональному та місцевому вимірах. При цьому, інструменти культури та recycled-art -проекти спрямовані на конкретні ЦСР. Таким цілями є:

Ціль № 6. Чиста вода та належні санітарні умови

Ціль № 7. Відновлювана енергія

Ціль № 8. Гідні праця та економічне зростання

Ціль № 9. Інновації та інфраструктура

Ціль № 11. Сталий розвиток міст та спільнот

Ціль № 12. Відповідальне споживання

Ціль № 13. Боротьба зі зміною клімату

Ціль № 14. Збереження морських екосистем

Ціль № 15. Збереження екосистем суші

Сталість продовжує залишатися в центрі політичних, економічних та соціальних дискусій. У міру її розгортання міцніє і наша планета. Сучасне мистецтво приєдналося до цих дебатів через рух переробленого мистецтва, створюючи оригінальні та надихаючі твори. Працюючи з переробленими матеріалами, митці спонукають поставити під сумнів стійкість та екологічний вплив художнього процесу.

Висновки до Розділу 1

У результаті дослідження теоретичних аспектів проблеми висвітлено поняття сталого розвитку та його правові засади в Україні, визначено поняття «ресайклд-арт» і описані приклади даного виду мистецтва.

Отже, у першому пункті нами визначено поняття сталого розвитку та описані основні документи, в яких регламентовано цілі сталого розвитку. Нами проаналізовано «Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року» та його 17 цілей. Цей документ є універсальним, амбітним планом дій. Також нами було зазначено зв'язок сталого розвитку та культури. З'ясовано, що безпосереднє посилення на значення культури в цілях сталого розвитку відсутнє. Проте, культура часто зустрічається в завданнях, які необхідно досягнути для забезпечення досягнення цілей.

У другому пункті нами було розкрито поняття «ресайклд-арт» – перероблене мистецтво. Також окреслені функції «ресайклд-арт», а саме: поліпшення екології, дотримання принципів екологічного підходу; формування нової культури споживання, структури потреб, заснованих на скороченні надлишкової кількості продуктів. Розкрито історію розвитку мистецького напрямку та історію терміну. Виявлено можливості «ресайклд-арт»: необмеженість матеріалів, турбота про природу, креативність, концептуальність, високо-технологічність. Зазначено доцільність використання ресайклд-арт для вирішення потреб театрального гуртка “Світ емоцій” на базі Роменського міського Будинку культури.

У третьому підрозділі нами було описано досвід реалізації проєктів ресайклд-арт, як його мистецьких, так і політичних програм. Аналізуючи цей досвід ми можемо зробити висновок, що тема захисту екології шляхом культурних заходів є затребуваною в європейських країнах, підтримується урядами та громадами.

РОЗДІЛ 2

ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДУ В РАМКАХ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

2.1. Акція «Друге життя»: специфіка та можливості

У ході роботи над плануванням реалізації акції «Друге життя» було проведено підготовчу роботу, яка складалась з деяких етапів. Для початку нами було проаналізовано наукову літературу з питання сталого розвитку, його зв'язку з культурою, досліджено термін «ресайклд-арт» та проаналізовано творчі проекти в сфері ресайклд-арт.

На початку роботи ми мали цікаву та креативну ідею, яку необхідно було реалізувати за допомогою ефективних інструментів, продумати повний цикл який пройдуть зібрані речі, від оприлюднення інформації про акцію до кінцевого об'єкта – декорації для сцени. Для того, щоб успішно реалізувати задумане, для початку необхідно визначити переваги проведення подібних акцій як для аудиторії, так і для організаторів і вдало на них зробити акцент. Отже, для організаторів:

1. Підвищення репутації.

За рахунок можливих позитивних відгуків під час проведення акції, правильного висвітлення проблеми в мережі Інтернет (через свою сторінку в Facebook) та актуальність вирішуваної проблеми, організація отримує ріст репутацію та довіри, бо остання показує себе як актуальну, відповідальну, відкриту до комунікації, сучасну.

2. Надання якісного продукту.

У кінцевому результаті організацію отримує матеріальні ресурси у вигляді декорацій на сцену, що дозволить якісно відігравати вистави створюючи необхідну атмосферу за рахунок декору. Це буде створювати образ організації яка надає якісний культурний продукт

3. Культурна взаємодія з іншими організаціями, людьми.

У ході реалізації такої акції, організація отримує зв'язки засновані на плідній праці з іншими організаціями, людьми. Це в свою чергу знову ж таки впливає на репутацію тільки вже в очах потенційних партнерів, стейкхолдерів, інвесторів.

Аудиторія отримує від реалізації запланованої акції:

1. Можливість вплинути на важливий для всього суспільства процес.

Людям важливо розуміти свою значущість, тому для аудиторії ця акція є можливістю не тільки позбутися не потрібних речей, а й справді вплинути на загальні екологічні процеси.

2. Приналежність до групи.

Участь в нашій акції це також можливість знайти однодумців, відчуття зв'язку із певною групою це потреба кожної людини. У даний час це особливо гостро відчувається через пандемію та повномасштабну війну на території України. Підписка учасників на сторінку театрального гуртка «Світ емоцій» (спільно з яким проводиться акція) дає відчуття рівності, близькості, дає можливість спілкуватись.

Враховуючи вище сказане, ми можемо зробити висновок про ефективність такого типу заходів для привернення уваги до організації, екології, культури та політики. Однак варто зазначити, що проведення акції «Друге життя» також включає певні ризики, пов'язані з мотивацією брати участь у заході. Може виникнути питання у аудиторії: «А навіщо мені це робити?». Зняття цього ризику здійснюється через систему мотивації, розроблену нами, а саме: при подальшому веденні сторінки гуртка Facebook і публікації роликів із виступів відводити частину поста на згадку про тих людей, які надали свої речі для створення декорацій, а також згадувати цих людей під час виступів.

2.2. Розроблення плану реалізації акції «Друге життя»

Перед складанням плану варто чітко окреслити суть акції «Друге життя». Головною ідеєю проведення нашої акції є захист навколишнього середовища та створення предметів мистецтва та/або декорацій для якісної, виразної, правдивої передачі емоцій на сцені. На нашу думку, у багатьох людей нашого міста, особливо у людей старшого віку є якість цікаві, автентичні предмети, які можна використати на сцені. Більшість подібних речей не використовуються, а йдуть на смітник, що забруднює середовище. Завдяки нашій акції, ми вносимо свій вклад в захист екології шляхом надання речам другого життя.

Варто також зазначити, які речі ми маємо на увазі. Сюди входять такі категорії:

- одяг (предмети українського національного вбрання, до-, під час- та післявоєнний одяг, цікавий автентичний одяг, сукні);
- взуття (чоботи, туфлі);
- предмети інтер'єру (картини, покривала, підсвічники, рушники);
- посуд (глечики, казани).

Якісно розроблений план є важливою частиною реалізації будь-яких проєктів. Нами було прийняте рішення розділити процес планування на чотири етапи:

1. Постановка цілей та завдань.

Перед початком роботи над планом, слід визначити цілі заходу. Це допоможе сформуванню цілісного та однакового бачення проєкту командою його реалізаторів.

Виділимо такі цілі:

- створити надійну та дієву систему комунікації між організаторами та аудиторією;
- налагодити комунікацію з партнерами проєкту;

- розробити бренд, який запам'ятовується і буде впізнаваним за допомогою мережі Інтернет та соцмережі Facebook;
- розробити систему мотивації для учасників акції.

Сучасні умови, які ставить нам реальний світ, – пандемія, війна, – не дають можливості реалізовувати це в даний момент часу. Тому нами був розроблений план підготовки і реалізації нашого заходу, для того, що б у майбутньому Роменський міський Будинок культури міг провести дану акцію.

2. Складання програми дій (див.: Додаток Б).

Реалізація задуму передбачала розроблення Плану підготовки заходу, що було здійснено. Розроблений нами План підготовки заходу визначає позиції, які необхідно виконати, приблизні строки їх реалізації та документи або форми контролю за виконанням.

Отже, План складається з таких пунктів:

2.1. Створення логотипу.

Для того щоб викликати довіру до нас, акції і загалом організації (Роменський міський Будинок культури), на нашу думку, необхідно створити логотип, який буде асоціюватись із заходом. Автор розробив проєкт логотипу (див.: Додаток Г). Також важливим моментом для створення необхідного іміджу є друк флаєрів, банера та футболок для волонтерів які будуть збирати речі та реєструвати учасників.

2.2. Промоція в соцмережах на протязі всього часу дії проєкту.

У епоху діджиталізації, з врахуванням карантинних і воєнних обмежень соціальні мережі стали головною платформою для просування себе та/або свого продукту. Для просування цього продукту було обрано існуючу сторінку в Facebook театрального гуртка «Світ емоцій» та Роменського міського Будинку культури. Також важливим фактором є саме активне ведення цих сторінок, тому по плану занесено завдання підготовки постів кожні 1-2 дні про акцію або на тему, пов'язану з нею.

2.3. Вибір приміщення для зберігання зібраних речей.

Так як взаємодія з зібраними речами планувалась після закінчення акції, то постає необхідність у місці, в якому будуть зберігатися зібрані речі. Особливих вимог до приміщення немає, загалом достатня вентиляція, відносно невелика вологість повітря, відсутність грибка на стінах, полиці та/або контейнери, ящики для зберігання. Також необхідно зазначити про важливість сортування речей по категоріям: одяг, взуття, предмети інтер'єру, посуд.

2.4. Організація місця збору речей.

Дана позиція має на увазі організацію локації. На нашу думку, це є необхідною частиною реалізації акції, так це допоможе привернути увагу людей, які не користуються Facebook або не підписані на сторінку з акцією. Для організації локації потрібно організувати столи, стільці, ящики/коробки, банер і три волонтера. На цьому етапі починається реалізація флаєрів. Акція планується проводитись три тижні і на протязі цих тижнів необхідно проведення акції з локацією три рази. Слід також зазначити, що збір речей буде продовжуватись і без організації локації, про це буде зазначено в пості та флаєрах.

2.5. Укладення договору з хімчисткою та швейною майстернею для дезінфекції речей та підготовки їх до роботи.

Важливим етапом є дезінфекція, миття та прання речей, підготовка їх до подальшої роботи. Якою може бути ця робота? Наприклад, одяг та взуття треба буде відновити, підшити, додати якісь елементи; для предметів інтер'єру може знадобитися фарбування, тощо.

2.6. Укладення договору з дизайнерами для створення декорацій.

Завершальним етапом є перетворення речей в предмет мистецтва, декорації. В ідеальному варіанті наявний дизайнер, але слід зазначити, що це не є обов'язковим елементом.

3. Виявлення необхідних ресурсів та їх джерел (див.: Додаток В).

При створенні бюджету нами було виокремлено такі статті:

- внесок від донора: друк флаєрів, друк банера, друк на футболках, футболки, хімчистка;
- власний внесок: створення логотипу, послуги менеджера-організатора, послуга куратора, послуга спеціаліста з ведення соцмереж.

4. Визначення виконавців.

У зв'язку з нестабільною ситуацією та війною в країні, на жаль, організація цього заходу знаходиться лише «на папері», однак, готова для реалізації «під ключ». Водночас, нестабільність впливає на планування та не дозволяє чітко закріпити виконавців. Враховуючи, що чітко визначена база проведення акції, – а це театральний гурток «Світ емоцій», який функціонує при Роменському міському Будинкові культури, – то відповідальними особами закріплені Гірман Оксана (менеджер проєкту), Мотиль Тетяна (керівник) та учасники гуртка (виконавці проєкту).

План виконаний на замовлення керівника театального гуртка при Роменському міському Будинкові культури, отримав позитивні відгуки та схвалення.

З усього сказаного можна зробити висновок, що нам вдалося визначити цілі акції, скласти детальний план реалізації акції «Друге життя», сформувавши приблизний бюджет, створити логотип. На нашу думку, цей план уже готовий до реалізації і може використовуватись як методична вказівка для реалізації таких заходів в інших закладах культури, гуртках.

2.3. Рекомендації щодо подальшого розвитку організації

Місцеві мистецькі та культурні установи здійснюють як економічний, так і соціальний вплив на громади, є якорем для громад. Малі та середні заклади культури також мають вирішальне значення для процвітання мистецтва. Ці організації залучають мешканців, сприяють соціальній згуртованості, сприяють розвитку економіки та ідентичності міста, таким чином, зміцнюють їх потенціал та розвивають людський ресурс.

Опираючись на аналіз діяльності Роменського міського Будинку культури, та у співпраці з ним нами укладено рекомендації для подальшої діяльності організації. А саме:

1. Активне ведення сторінки у Facebook.

Під час співпраці з театральним гуртком «Світ емоцій» на базі Роменського міського Будинку культури нами виявлено сторінку у Facebook з достатньою кількістю підписників, але не активним введенням. Рекомендація полягає в тому, щоб регулярно наповнювати контент сторінки, підтримувати активний діалог з аудиторією, вести рубрики, ділитися своїми досягненнями. Це розширить цільову аудиторію, шляхом долучення молоді.

2. Охоплення нових Інтернет-майданчиків.

У сучасному світі для просування власних товарів чи послуг, чи контенту, необхідно постійно бути в інформаційному просторі. Реалії сьогодення такі, що інформація швидко надходить і так само швидко зникає в потоці іншої інформації, тому важливо постійно привертати увагу. Для цього ефективною є діяльність одночасно на декількох майданчиках. Як приклад, можна навести Instagram та YouTube.

3. Розширення поля тем, які транслюються.

Культура є індикатором суспільних настроїв та транслятором новітніх і прогресивних поглядів. Тому важливо урізноманітнювати контент. Доречним

прикладом буде саме наша акція, бо до цього в порядку денному Будинку культури не було ідей сталого розвитку.

4. Розширення гуртків та секцій.

На місцевому рівні в невеликих містах Будинки культури є важливим, а інколи єдиним, центром дозвілля. Тому для підтримки культурної обізнаності населення необхідно впроваджувати нові заходи, гуртки, секції.

5. Співпраця з митцями та артистами міста і району.

Також задля розвитку популярності серед населення міста необхідно залучати артистів різних жанрів. Це можуть бути як концерти, так і хореографічні виступи, музичні гурти.

6. Створення логотипу.

В еру технологій, де все сприймається очима, обов'язково треба мати логотип, який буде впізнаваний. Тому важливо затвердити логотип, який буде створювати необхідне перше враження та, у подальшому, асоціюватиметься з організацією.

7. Активний діалог з державою.

Європейський вектор розвитку України дає широкі можливості для просування культури на місцевому рівні. В Україні до 24 лютого 2022 року реалізовувалась значна кількість культурних програм, які сприяли розвитку регіону. Важливо активно взаємодіяти з владою для привернення уваги останньої до реальних потреб та залучення інвестицій, зокрема, у сфері сталого розвитку.

Варто зазначити, що поточна ситуація в Україні не дозволяє розвивати культуру і громаду в повній мірі. Тому ці рекомендації в даних умовах можуть бути реалізовані тільки частково, але їх розгортання в мирний час дозволить посилити місцеву громаду та забезпечить вклад у збереження екології через культуру.

Висновки до Розділу 2

У результаті реалізації завдань практичної частини кваліфікаційної роботи нами було визначено особливості та можливості акції «Друге життя», розроблено план реалізації заходу, розроблено рекомендації для подальшого розвитку організації.

У першому пункті нами було розкрито переваги проекту ресайклд-арту як для організаторів (підвищення репутації, надання якісного продукту, культурна взаємодія з іншими організаціями, людьми), так і для учасників (можливість вплинути на важливий для всього суспільства процес, приналежність до групи). Виявлено ризики та труднощі, пов'язані з мотивацією членів місцевої громади взяти участь в акції.

У другому пункті описано план підготовки акції, аргументовано позиції плану, пояснено потребу розроблення логотипу та розписано можливий бюджет. Цей план є готовим до реалізації, його можна використовувати іншим закладам культури як методичну розробку. План отримав схвальний відгук керівника театрального гуртка при Роменському міському Будинкові культури, який замовляв його розробку та на базі якого заплановано акцію.

У третьому пункті, після завершення розроблення плану і його супровідних елементів, нами було сформовано ряд рекомендацій для покращення роботи Роменського міського Будинку культури, зокрема, на основі досвіду співпраці, а саме: активне ведення сторінки у Facebook; охоплення нових Інтернет-майданчиків; розширення тематичного поля проблем, які транслуються в соціальних мережах організації; розширення переліку гуртків та секцій; співпраця з митцями та артистами міста і району; створення логотипу; активний діалог з державою.

ВИСНОВКИ

З впровадженням та реалізацією реформи децентралізації в Україні, що супроводжувалася збільшенням повноважень територіальних громад, більшість управлінських рішень ухвалюється безпосередньо на місцях. У результаті проведеного нами дослідження вже відзначено прогрес України в досягненні Цілей сталого розвитку. Системне розуміння сильних та слабких сторін цього процесу, викликів, можливостей та ризиків, перед якими стикається наша держава потребує відстеження прогресу не лише на національному рівні, а й на місцевому та регіональному рівнях, а також на рівні окремих територіальних громад. Такий моніторинг відбувається в межах підтриманих Президентом та Кабінетом Міністрів України Цілей сталого розвитку ООН, що знайшло своє відображення у відповідних нормативно-правових актах, зокрема, Указу Президента України від 30 вересня 2019 року за №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

У результаті проведеного нами дослідження та практичної реалізації його основних положень вдалося досягнути поставленої мети та вирішити завдання, що визначені для її досягнення, а саме:

1. Розкрито поняття «сталий розвиток» – це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління у такий спосіб, щоб не впливати на здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Описано правові засади сталого розвитку та основні документи. Виходячи з цього приходимо до висновку, що концепція сталого розвитку червоною ниткою проходить через прийняті рішення як лідерів держави, так і чиновників на місцях. Нами зазначено зв'язок концепції сталого розвитку та культури. Жодна з 17 Цілей сталого розвитку, визначених ООН, безпосередньо не спрямована на культуру, але завдання для досягнення цих цілей прямо посилаються на культуру як на інструмент реалізації. Це дозволяє стверджувати доцільність використання культури як інструменту впливу для просування концепції сталого розвитку.

2. У результаті дослідження визначено та пояснено «ресайклд-арт» як напрям сучасного мистецтва. Ресайклінг («recycling») в буквальному перекладі з англійської – «повторний цикл». Тобто, це – переробка відходів з метою створення нових предметів та їх подальшого використання, а ресайклд-арт – це «перероблене мистецтво». Зазначено основні завдання ресайклд-арту, а саме: поліпшення екологічної ситуації; пошук балансу між удосконаленням форми та функції об'єктів; дотримання принципів екологічного підходу; перегляд матеріалів та технологій з точки зору екологічних норм; формування нової культури споживання, структури потреб, заснованих на скороченні надлишкової кількості продуктів; цілеспрямована зміна ціннісних орієнтирів суспільства за допомогою художніх образів об'єктів дизайну. Виявлено такі можливості ресайклд-арту: необмеженість матеріалів, турбота про природу, креативність, концептуальність, високотехнологічність. Отримані нами результати дослідження дозволяють зробити висновок, що ресайклд-арт є перспективним інструментом для задоволення потреби в прогресивному підході до вирішення проблеми зменшення кількості сміття в місті та, одночасно, забезпечення потреби театрального гуртка «Світ емоцій» при Роменському міському Будинкові культури в нових декораціях.

3. Культура в цілому та сучасне мистецтво, зокрема, активно реагують на виклики сьогодення. Ці виклики та загрози пов'язані, передусім, із цінністю принципів та ідей, які заявлені в Цілях сталого розвитку. Нами було описано досвід реалізації проєктів ресайклд-арт в інших країнах. У результаті можемо зробити висновок, що тема захисту екології інструментами культури як значима в сучасних умовах активно просувається європейськими країнами, є підтримуваною художниками, які працюють у цьому напрямі. Ці проєкти мають суттєвий вплив на суспільство. Прогнозуємо, що впровадження подібних підходів в українських реаліях так само буде ефективним.

4. Проведене нами дослідження дозволило виявити особливості та можливості акції «Друге життя». Вдалося виокремити переваги здійснення

такої акції як для організаторів, так і для учасників. Організатори отримують від проведення акції наступне: підвищення репутації, надання якісного продукту, посилення культурної взаємодії із іншими організаціями, людьми. Вигоди для учасників: можливість вплинути на важливий для всього суспільства процес, приналежність до групи. Водночас, визначено ризики, пов'язані з мотивацією аудиторії. Тому нами розроблено «систему мотивації», а саме: подяка кожному учаснику і згадка його в постах з виступами гуртка.

5. У результаті виконання практичної частини кваліфікаційної роботи на замовлення Роменського міського Будинку культури нами розроблено план підготовки акції «Друге життя», складено бюджет заходу, створено логотип. У підсумку, план готовий до реалізації, отримав схвальний відгук замовника. Також план може бути використаний іншими закладами культури як методична розробка.

6. Приходимо до висновку про зростання значимості та необхідності підтримки розвитку малих та середніх закладів культури. У цьому зв'язку рекомендовано Роменському міському Будинку культури активне ведення сторінки у Facebook; охоплення нових Інтернет-майданчиків; розширення тематичного спектру проблем, які транслуються в соціальних мережах; розширення переліку гуртків і секцій; організація співпраці з митцями та артистами міста та району; створення логотипу; активний діалог з державою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахметвалеева, Р. (2012). Эстетическая утилизация мусора. *Художественная школа*, 3(48), 30–33.
2. Геге, Е., & Браймонт, Л. (2018, Липень). Інтеграція ЦСР в національні бюджетні процеси. *Інститут сталого розвитку і міжнародних відносин (IDDRI)*.
3. Гончаренко, Н. (2008). Искусство... мусора. *Экология и жизнь*, 6, 88–92.
4. Гончаренко, Н. (2015). Мусор и его изображение в творчестве художников поп-арта и «нового реализма». *Искусство и образование*, 5, 7–17.
5. Гордиенко, В. С. (2017). Трэш-арт. В *Декада экологии: материалы XI Международного конкурса*. С. 174–178.
6. Как превратить мусор в произведения искусства. Творчество бразильца Вика Муниса (Vik Muniz). (б. д.). <https://kulturologia.ru/blogs/051111/15651/>.
7. Кожаринова, А. Р. (2017). Мусор как продукт культуры: от утилизации к эстетизации. *Горизонты гуманитарного знания*, 3, 99–104.
8. Левичева, М. Мусор как искусств. (б. д.). <http://www.mn.ru/culture/87098>.
9. Малышева, А. В. (2016). Ресайклинг-арт как современное искусство и экологическое движение. *Молодежный научный форум: гуманитарные науки*, 1(29), 15–19.
10. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (2017). Проект. *UNDP*. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/>.
11. Тим Нобл и Сью Вебстер создают искусство из антиискусства. (б. д.). <https://cameralabs.org/8920-tim-nobl-i-syu-vebster-sozdayut-iskusstvo-iz-antiiskusstva>.
12. Филиппова, А. В. (2007). Искусство мусора. *Научное обозрение*, 5, 95–97.

13. Фітсіліс, Ф., & Де Врізе, Ф. (2019). Парламентський контроль за реалізацією Цілей сталого розвитку та застосування принципу контролю після прийняття законодавства. *Робочі матеріали коледжу Врокстон (Wroxton Working Paper)*. <http://wroxtonworkshop.org/wp-content/uploads/2019/07/2019-Fitsilis-De-Vrieze-.pdf>.
14. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь. (2017). Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
15. Art in Bio – Recycling artist, Ptolemy Elrington (2022, January 11). *Integrative and Comparative Biology*. <https://integrativeandcomparativebiology.wordpress.com/2022/01/11/art-in-bio-recycling-artist-ptolemy-elrington/>
16. Bexell, M., & Jönsson, K. (2017). Responsibility and the United Nations' Sustainable Development Goals. *Forum for Development Studies*, 44(1), 13–29.
17. Chapman, A. (2017). Evaluating the health-related targets in the Sustainable Development Goals from a human rights perspective. *The International Journal of Human Rights*, 21(8), 1098–1113.
18. Endo, K., & Ikeda, S. (2022). How can developing countries achieve sustainable development: implications from the inclusive wealth index of ASEAN countries. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 29(1), 50–59.
19. Fukuda-Parr, S. (2016). From the Millennium Development Goals to the Sustainable Development Goals: shifts in purpose, concept, and politics of global goal setting for development. *Gender & Development*, 24(1), 43–52.
20. Gasper, D. (2019). The road to the Sustainable Development Goals: building global alliances and norms. *Journal of Global Ethics*, 15(2), 118–137.
21. Guerra de la Paz. (2022). *Profile*. <http://guerradelapaz.com/gdlpwp/>.
22. Hollida, J., Hennebry, J., Gammage, S. (2019). Achieving the sustainable development goals: surfacing the role for a gender analytic of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(14), 2551–2565.

23. Horne, R., Correia, J., Badland, H., Alderton, A., Higgs, C. (2020). From Ballarat to Bangkok: how can cross-sectoral partnerships around the Sustainable Development Goals accelerate urban liveability? *Cities & Health*, 4(2), 199–205.
24. Kopnina, H. (2016). The victims of unsustainability: a challenge to sustainable development goals. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 23(2), 113–121.
25. Kopnina, H. (2020). Education for the future? Critical evaluation of education for sustainable development goals. *The Journal of Environmental Education*, 51(4), 280–291.
26. Lewin, K. (2019). The Sustainable Development Goals for education: commonwealth perspectives and opportunities. *The Commonwealth Journal of International Affairs*, 108(4), 367–382.
27. Morrison-Saunders, A., Sánchez, L., Retief, F., Sinclair, J., Doelle, M., Jones, M. (2020). Gearing up impact assessment as a vehicle for achieving the UN sustainable development goals. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 38(2), 113–117.
28. Pogge, T., & Sengupta, M. (2015). The Sustainable Development Goals: a plan for building a better world? *Journal of Global Ethics*, 11(1), 56–64.
29. Pogge, T., & Sengupta, M. (2016). Assessing the sustainable development goals from a human rights perspective. *Journal of International and Comparative Social Policy*, 32(2), 83–97.
30. Saiz, I., & Donald, K. (2017). Tackling inequality through the Sustainable Development Goals: human rights in practice. *The International Journal of Human Rights*, 21(8), 1029–1049.
31. Shulla, K., Filho, W., Lardjane, S., Sommer, J., Borgemeister, C. (2020). Sustainable development education in the context of the 2030 Agenda for sustainable development. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 27(5), 458–468.
32. Vik Muniz. (2017). *A Survey*. PinchukArtCentre.

33. Wynn, M., & Jones, P. (2022). Industry approaches to the Sustainable Development Goals. *International Journal of Environmental Studies*, 79(1), 134–148.

34. Yuken Teruya Studio. (n. d.). *Yuken Teruya*. <https://www.yuken-teruyastudio.com/>.

35. Eskelinen, T. (2021). Interpreting the Sustainable Development Goals through the Perspectives of Utopia and Governance. *Forum for Development Studies*, 48(2). 179–197.

36. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution. A/Res/70/1. 2015. https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади мистецьких творів ресайклд-арт

1. Guerra de la Paz.
Atomic

2. Нік Джентрі.
Проект «C\DaViD»

3. Субодх Гупта.
Проект «CULTure»

Джерело: авторська розробка на основі мистецьких творів ресайклд-арту, а саме:

1. Guerra de la Paz. Atomic;
2. Нік Джентрі. Проект «C\DaViD»;
3. Субодх Гупта. Проект «CULTure».

Додаток Б

План підготовки заходу «Акція «Друге життя»

№	Зміст доручення чи характер роботи	Час виконання, терміни (тижні)						Документ, форма контролю
		1	2	3	4	5	6	
1.	Рекламна робота							
	Створення логотипу	+						Наявність логотипу
	Написання рекламних постів для сторінки у Facebook	+	+	+	+			Текст постів
	Друк флаєрів та банера	+	+					Флаєри, банер
	Друк на футболках для волонтерів, які вестимуть збір	+	+					Футболки
	Активне ведення соцмережі	+	+	+	+	+	+	Різноманітні пости на тематику акції
2.	Матеріальне забезпечення							
	Вибір та домовленість з місцем, де будуть зберігатися зібрані речі.	+						Листи, дзвінки, за потреби - договори
	Столи, стільці	+	+					Перенос з приміщення до місця проведення
3.	Домовленості, угоди, договори							
	Волонтери		+	+	+			Усно домовленість, листи, дзвінки
	Угода з хімчисткою					+		Договір
	Угода з дизайнером						+	Договір

Джерело: авторська розробка

Додаток В

Бюджет акції «Друге життя»

Джерела фінансування - власні кошти організації.

Назва товару чи послуги (включно із технічними характеристиками)	Внесок від донора			
	Одиниці вимірювання	Кількість	Ціна за одержу	Разом
Друк флаєрів	шт	100	2	200
Друк банера	шт	1	381	381
Друк на футболках	шт	3	55	165
Футболки	шт	3	144	432
Хімчистка	послуга	1		
Сума:	1178 грн			
Власний внесок				
Створення логотипу	послуга	1	1100	1100
Послуги менеджера- організатора	день	10	250	2500
Послуга куратора	година	9	68	612
Послуга спеціаліста з ведення соцмереж	тиждень	5	300	1500
Сума:	5712 грн			
Загальна сума:	6890 грн			

Отже, загальна сума – 6890 грн, з яких автор, як менеджер, куратор, спеціаліст із ведення сторінки в соціальній мережі і дизайнер – готова зробити за свій рахунок і своїми силами.

Джерело: власна розробка

Додаток Г
Проект логотипу акції «Друге життя»

